
PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI
23/3/23

Presenoldeb:

Y Cynghorwyr: Beth Lawton (Cadeirydd)
Cai Larsen (Is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr:- Iwan Huws, Dawn Lynne Jones, Dewi Jones, Elwyn Jones, Gareth Tudor Jones, Gwilym Jones, Dewi Owen, Gwynfor Owen, Llio Elenid Owen, John Pughe Roberts, Richard Glyn Roberts, Huw Llwyd Rowlands, Paul Rowlinson a Rhys Tudur.

Aelodau Cyfetholedig: Colette Owen (Yr Eglwys Gatholig) a Manon Williams (Cynrychiolydd Rhieni / Llywodraethwyr Arfon).

Swyddogion yn bresennol: Bethan Adams (Ymgynghorydd Craffu) ac Eirian Roberts (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

Yn bresennol ar gyfer eitem 5: Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn (Arweinydd y Cyngor), Hedd Vaughan-Evans (Pennaeth Gweithrediadau – Uchelgais Gogledd Cymru), Henry Aron (Rheolwr Rhaglen Ynni – Uchelgais Gogledd Cymru) a David Mathews (Rheolwr Rhaglen Tir ac Eiddo – Uchelgais Gogledd Cymru).

Yn bresennol ar gyfer eitem 6: – Y Cynghorydd Beca Brown (Aelod Cabinet Addysg), Garem Jackson (Pennaeth Addysg), Debbie Anne Jones (Pennaeth Cynorthwyol – Gwasanaethau Corfforaethol) a Rhys Meredydd Glyn (Pennaeth Cyfundrefn Addysg Drochi Gwynedd).

Yn bresennol ar gyfer eitem 7: Y Cynghorydd Menna Jones (Aelod Cabinet Cefnogaeth Gorfforaethol), Ian Jones (Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol) a Eurig Huw Williams (Rheolwr Gwasanaethau Ymgynghorol Adnoddau Dynol).

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorwyr Jina Gwyrfai a Sasha Williams.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 2 Chwefror, 2023 fel rhai cywir.

5. CYNLLUN TWF GOGLEDD CYMRU – ADRODDIAD PERFFORMIAD CHWARTER 3 2022-23

Croesawyd yr Arweinydd a swyddogion Uchelgais Gogledd Cymru i'r cyfarfod.

Cyflwynwyd adroddiad yr Arweinydd ar berfformiad Chwarter 3 2022-23 Cynllun Twf Gogledd Cymru, yn unol â chais y pwyllgor.

Gosododd yr Arweinydd y cyd-destun drwy gyflwyno diweddariad byr ar waith y Cynllun Twf, rhywfaint o'r cefndir i sefydlu Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ynghyd â manylion y gwahanol gynlluniau sy'n berthnasol i Wynedd. Yna rhoddodd y Pennaeth Gweithrediadau drosolwg o'r Cynllun Twf a phrif uchafbwyntiau 2022-23.

Rhoddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau.

Holwyd sut y bwriadai'r Bwrdd Uchelgais ffurfio polisi iaith ar gyfer prosiect Trawsfynydd er mwyn sicrhau na fydd y datblygiad a'r gweithlu yn Seisnigeiddio'r ardal. Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod hwn yn brosiect sy'n llwyr ddibynnol ar fuddsoddiad Llywodraeth y DG, ac nad oedd yna unrhyw bendantrwydd ynglŷn â hynny.
- O safbwynt polisi iaith, y byddai cwmni Eginio yn cynnal gweithdy yn fuan i edrych ar y buddion cymdeithasol, gan gynnwys y buddion ieithyddol.

Nodwyd mai'r risg mwyaf o ran cyflawni amcanion y Cynllun Twf yw sicrhau buddsoddiad sector gyhoeddus a phreifat, a holwyd pa gamau y bwriedid eu cymryd petai capasiti'r sectorau hynny i fuddsoddi yn lleihau dros y blynyddoedd nesaf oherwydd y sefyllfa ariannol sydd ohoni. Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod amgylchiadau economaidd wedi newid yn ddirfawr ers i'r Cynllun Twf gael ei gytuno yn 2020, a bod yr argyfwng ariannol yn her sy'n cael ei osod o'n blaenau yn gyson lle mae cyfraniad gan y sector breifat.
- Bod y Bwrdd Cyflawni Busnes, sydd â chynrychiolwyr o'r sector breifat, yn cyfarfod i drafod prosiectau yn gyson, dan arweiniad Askar Sheibani, sy'n rhedeg ei fusnes digidol rhyngwladol ei hun ac sy'n hynod frwdfrydig dros Ogledd Cymru gyfan.
- Mai'r unig sicrwydd y gellid ei roi ar hyn o bryd oedd bod hwn yn fater sy'n cael sylw, a chredid bod yna awydd ymysg y sector breifat i fuddsoddi, cyhyd â bod yr amgylchiadau'n iawn.
- Bod Swyddfa Rhaglen Uchelgais Gogledd Cymru yn gweithio'n agos iawn gyda'r sector breifat ar brosiectau penodol, a bod y sector yn edrych i fuddsoddi ar hyn o bryd.
- Y cydnabyddid bod risg y gallai'r capasiti i fuddsoddi newid dros y blynyddoedd i ddod, ac roedd y Swyddfa Rhaglen yn gweithio'n agos iawn gyda'r 2 Lywodraeth ar hyn. O bosib' y byddai angen mwy o fuddsoddiad sector gyhoeddus petai'r buddsoddiad sector preifat ddim yna, ond ar hyn o bryd, roedd y sefyllfa'n edrych yn weddol bositif.
- Bod y Swyddfa Rhaglen yn datblygu strategaeth gyda'r Bwrdd Cyflawni Busnes i sicrhau bod modd dod â'r strategaeth yma ymlaen, ac un o'r pethau penodol a wnaethpwyd fel rhan o'r galw am brosiectau newydd i'r gronfa £30m oedd rhoi pwyslais cryf ar allu busnesau i fuddsoddi fel rhan o'r broses yma.
- Bod hyn yn ganran fawr o beth fydd yr asesiad fel bod modd sicrhau bod unrhyw brosiectau sy'n dod ymlaen yn gallu symud yn gyflym i gyflawni. Gobeithid y byddai hynny'n lleihau rhai o'r risgiau, ond y risg mwyaf i allu cyflawni buddion y Cynllun Twf oedd dod â'r arian ymlaen i fuddsoddi yn y prosiectau yma, a byddai hynny'n risg dros gyfnod y cynllun i gyd.

Awgrymwyd bod y Cynllun Twf yn ymddangos fel Cynllun yr A55, a holwyd a fyddai Meirionnydd yn elwa o unrhyw gynlluniau, heblaw prosiect Trawsfynydd.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Nad Cynllun yr A55 ydoedd yn sicr, a'r nod sylfaenol oedd bod unrhyw gyfoeth a grëir allan o'r Cynllun Twf yn cael ei rannu ar draws y rhanbarth cyfan.
- Er bod rhai cynlluniau yn rhai daearyddol, bod nifer o'r prosiectau yn rhai digidol, a bod hynny'n hynod bwysig i ardaloedd gwledig o ran cael mynediad rwydd at wasanaethau digidol.
- Nad oedd yna gynlluniau penodol eraill ym Meirionnydd dan y Cynllun Twf, ond roedd yna gronfeydd eraill mwy lleol y gallai ardaloedd gwledig fanteisio arnynt, megis y Gronfa Ynni Cymunedol.

Nodwyd bod yr Arweinydd yn siŵr o forol a brwydro i gael swyddi i Ddwyfor a Meirionnydd a dymunwyd y gorau i bob prosiect.

Gan gyfeirio at y Tabl Orlhain – Trosolwg o gyflawni (Rhagfyr 2022) ar dudalen 32 o'r rhaglen, gofynnwyd am ragor o fanylion a mwy o bendantwydd ynglŷn â faint yn union o swyddi sydd wedi'u creu hyd yma.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod y tabl yn dangos y targedau unigol ar gyfer y prosiectau sy'n creu'r swyddi newydd tuag at y targed o 4,200.
- Mai'r unig brosiect byw hyd yma oedd y Ganolfan Prosesu Signal Digidol, oedd wedi esgor ar 6 swydd newydd ym Mhrifysgol Bangor.

Nodwyd mai un o'r risgiau mwyaf sy'n wynebu'r Bwrdd Uchelgais yw bod costau prosiectau yn cynyddu a holwyd faint o'r arian ychwanegol i'r £30m yma fydd yn cael ei wireddu yng Ngogledd Orllewin Cymru. Awgrymwyd bod cyfle i Wynedd gynnig prosiectau arloesol yn sgil tynnu prosiectau Safle Strategol Allweddol Bodelwyddan a Fferm Sero Net Llysfasi yn ôl o'r Cynllun Twf, a holwyd a oedd trafodaeth yn cael ei chynnal ar hyn.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Wedi i'r cyfnod cyflwyno ceisiadau ddod i ben ar 27 Mawrth, y byddai Tîm y Swyddfa Rhaglen yn sgorio'r prosiectau ar sail ymarferoldeb, pa mor fuan y gellir eu gweithredu a faint o swyddi fydd yn cael eu creu.
- Ei bod yn hysbys eisoes y byddai un neu ddau o brosiectau i Wynedd yn cael eu cyflwyno, a diau y byddai rhagor yn dod i'r amlwg erbyn y dyddiad cau.
- Nad oedd y dull o asesu ceisiadau yn cyfeirio at eu safle daearyddol. Gobeithid y byddai'r prosiectau'n rhychwantu holl siroedd y Gogledd, ond roedd y tensiwn rhwng y budd rhanbarthol a'r budd penodol lleol yn rhan o'r drafodaeth galed y byddai'n rhaid i'r 6 Arweinydd ei chael er mwyn dod i ryw fath o gonsensws gwleidyddol ar y mater.

Croesawyd y ffaith bod prosiect Parc Bryn Cegin Bangor yn symud yn ei flaen o'r diwedd, ond gan fod gobeithion wedi'u codi droeon yn ystod yr 20 mlynedd ddiwethaf, holwyd a oedd yna gynllun gwirioneddol bellach i ddenu swyddi da i'r unedau fydd yn cael eu hadeiladu ar y safle. Holwyd hefyd a oedd perygl bod yr holl gynllun yn y fantol bellach yn sgil y cyhoeddiad diweddar ynglŷn â sefydlu Porthladd Rhydd yng Nghaergybi.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Ei bod yn rhwystredig nad oedd unrhyw ddatblygiad wedi digwydd ym Mharc Bryn Cegin hyd yma, ond bod cynnydd da yn cael ei wneud gyda Llywodraeth Cymru yn nhermau'r cyd-fenter.
- Bod y risg ariannol wedi'i lliniaru, gyda darpariaeth yn y cytundeb bod Llywodraeth Cymru yn gwneud cyfraniad ariannol ychwanegol petai'r costau adeiladu yn mynd uwchlaw lefel benodol.

- Y byddai Llywodraeth Cymru yn mynd allan i dendr o fewn yr wythnos nesaf i benodi tîm proffesiynol i arwain ar y gwaith.
- Y rhagwelid y byddai hawl cynllunio ar y safle erbyn diwedd y flwyddyn, gyda'r Achos Busnes Terfynol ar y ffordd i gael ei gymeradwyo'n derfynol gan y Bwrdd.
- Y disgwylid y byddai'r prif contractwr ar y safle erbyn diwedd Chwarter 1 2024, neu o bosib' yn gynnar yn Chwarter 2 2024, gyda'r gwaith adeiladu yn cael ei gwblhau tuag at ddiwedd 2024, neu'n gynnar yn 2025.
- Y credid bod yna gryn alw am y math yma o unedau gan fusnesau lleol a mentrau bach a chanolig yn ardal Gogledd Orllewin Cymru yn bennaf. Credid bod yna alw gan gwmnïau sy'n dymuno ehangu, felly, ar y cyfan, byddai llawer o'r swyddi fyddai'n cael eu creu yn swyddi gwerth uwch.
- Yr anelid at greu swyddi fydd yn cynnig cyflogau da a chyfleoedd hyfforddi da, gyda'r buddion o'r gwaith adeiladu a'r swyddi fydd yn cael eu creu ar y safle wedi'u canolbwyntio'n bennaf yn ardal Bangor.
- Bod £6m o arian y Cynllun Twf yn cael ei fuddsoddi ym Mharc Bryn Cegin, ond gan fod costau adeiladu wedi bod mor gyfnewidiol yn ystod y 2 flynedd diwethaf, ac er mwyn lliniaru'r risg ariannol i'r holl bartneriaid, y darparwyd yn y cytundeb bod Llywodraeth Cymru yn cyfrannu'n ychwanegol tuag at yr ariannu cyfalaf.
- Ei bod yn anodd rhagweld ar hyn o bryd beth fyddai effaith y cyhoeddiad ynglŷn â'r Porthladd Rhydd, ond ni ddisgwylid y byddai hyn yn fygythiad uniongyrchol i fusnesau presennol yn ardal Bangor, gan ei fod yn fwy tebygol o effeithio ar fuddsoddiad o'r tu allan.
- Er i ni gefnogi'r cais Porthladd Rhydd, bod y cwestiwn ynglŷn â cholli busnesau i Ynys Môn, oherwydd yr amgylchedd gwell fydd yno, yn un amlwg ac yn fater i gadw golwg arno.

Ar bwynt o eglurder, gofynnwyd am gadarnhad mai cyfanswm y gwariant ym Mharc Bryn Cegin yw £6m, ac nad oes yna arian cyfatebol, heblaw am yr ychwanegiadau petai'r costau'n fwy na'r disgwyl. Hefyd, er y nodwyd na chredir y byddai'r Porthladd Rhydd yn fygythiad i'r busnesau presennol ym Mangor, y pryderid y byddai unrhyw fuddsoddiad newydd yn mynd i Ynys Môn. Holwyd hefyd a edrychwyd ar broffil gwariant y Cynllun Twf a beth yw'r goblygiadau ar y cynghorau ynglŷn â thaliadau i wasanaethu unrhyw fenthyciadau fyddai'n rhaid eu gwneud.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Y byddai Llywodraeth y DG yn talu dros 10 mlynedd, yn hytrach na dros y cyfnod 15 mlynedd y cytunwyd arno'n wreiddiol. Roedd hyn o gymorth mawr i'r proffil gwariant, ac yn fater sy'n dod i fyny wrth drafod cyllid y Bwrdd Uchelgais.
- Mai £6m yw cyfraniad y Cynllun Twf i'r datblygiadau ym Mharc Bryn Cegin, ac un o'r risgiau mwyaf a welwyd dros y blynyddoedd diwethaf yw'r cynnydd mewn cost. Gobeithid bod y costau hynny'n dechrau setlo erbyn hyn, ond bu'n fygythiad sylweddol i nifer o'r prosiectau, a dyna pam y bu'n rhaid rhoi arian ychwanegol i 3 prosiect.
- Bod proffil gwario a benthyciadau'r cynghorau yn cael ei adolygu yn flynyddol a bod yna nifer o ffactorau sy'n gallu effeithio beth fydd y costau benthycy i'r partneriaid.
- Bod y costau yn cael eu rhannu rhwng y cynghorau a'r partneriaid eraill, y prifysgolion a'r colegau hefyd.
- Ein bod yn elwa'n ariannol o'r sefyllfa ar hyn o bryd gan fod yna oedi wedi bod yn y proffil gwariant. Roedd yr arian sydd wedi dod o'r 2 Lywodraeth yn ennill llog, sy'n mynd i helpu gyda'r risg o'r costau yn cynyddu yn y blynyddoedd i ddod. Wrth symud o sefyllfa lle mae gennym arian yn y banc i sefyllfa o fod angen benthycy, byddwn yn teimlo hynny o ran costau uwch, ond roedd y sefyllfa'n dipyn mwy positif

ar hyn o bryd nag a fodelwyd ar gychwyn y Cynllun Twf yn 2020 oherwydd bod yr arian yn dod yn gynt gan Lywodraeth y DG, ac oherwydd yr oedi a'r llog sy'n cronni. Roedd y sefyllfa'n cael ei adolygu'n flynyddol gyda'r bwriad, lle gellid, o gadw unrhyw gostau benthyg i'n partneriaid mor isel â phosib'.

Gan gyfeirio at y Cynllun Ynni Blaengar, nodwyd bod angen buddsoddi llawer mwy mewn is-adeiladwaith cyn gallu gweithredu prosiectau o'r fath.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Y cytunid mai'r cyfyngiadau o ran y grid, neu gostau cysylltu â'r grid, yw un o'r prif rwystrau i alluogi cynlluniau o'r fath i ddod yn eu blaenau.
- Mewn theori, y gallai'r buddsoddiad a wneir yma gael ei ddefnyddio i ddarparu is-adeiladwaith i alluogi i brosiectau ddigwydd mewn dull tebyg i'r hyn sy'n cael ei fuddsoddi yn y Prosiect Morlais i gefnogi'r isadeiledd sy'n galluogi i'r egni llanw gael ei ddal.

Holwyd i ba raddau y gellid bod yn gyffyrddus bod trwch y swyddi sy'n deillio o'r Cynllun Twf yn mynd i fod yn swyddi ar gyfer pobl leol, yn hytrach na'u bod yn darparu cyfleoedd ar gyfer poblogaeth o'r tu allan. Awgrymwyd hefyd bod angen cynllunio hyfforddiant a llwybrau gyrfu ar lefel micro, fel ein bod yn edrych bron ar yrfaeod unigolion yma.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod y gymuned gynhennid yn llawn entrepreneuriaid, er gwaethaf y tueddiad cyffredinol i feddwl nad yw'r Cymry Cymraeg gwledig yn gallu arloesi eu hunain a bod yn flaengar.
- Bod angen creu'r cyfleoedd i'r entrepreneuriaid hynny flodeuo, ac o safbwynt sgiliau, bod hyn yn dod i lawr i'r micro bron, ac yn cael ei ddarparu gan bobl yn lleol iawn. Pe na roddid cyfleoedd i bobl, ni fydd yma bobl i siarad Cymraeg. Roedd rhaid bod yn hyderus ar gyfer y dyfodol, a hyderid y byddai ein pobl gynhennid yn gafael yn y cyfleoedd sydd ar gael.

Nodwyd nad oedd sôn am y Bwrdd Uchelgais yn unman, e.e. Newyddion Busnes y Daily Post, Golwg, Newyddion Gwynedd, ayb, ac awgrymwyd bod angen i Uchelgais Gogledd Cymru wneud mwy i farchnata eu hunain i bobl Gwynedd. Holwyd hefyd a oedd yna banel o bobl busnes llwyddiannus yn edrych yn wrthrychol ar gynlluniau'r Bwrdd i roi barn broffesiynol ar hyfywedd cynlluniau.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod y Bwrdd Cyflawni Busnes yn herio'r prosiectau'n fanwl.
- Ei bod yn anodd casglu barn busnesau micro, ac efallai y dylid ystyried ffyrdd mwy arloesol o gysylltu gyda'r busnesau bach hynny.

Ar ddiwedd y drafodaeth, nododd yr Arweinydd:-

- Mai Cyngor Gwynedd sy'n lletya gwaith y Bwrdd Uchelgais, ond y byddai gwaith y Bwrdd yn trosglwyddo cyn hir i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig, ac roedd yn mawr obeithio na fyddai gwaith y Bwrdd yn cael ei lesteirio mewn unrhyw fodd drwy'r symudiad statudol hwnnw.
- Bod rôl Cadeirydd y Bwrdd Uchelgais yn fwy na chadeirio cyfarfodydd y Bwrdd yn unig, a'i fod yn cael ei weld fel cynrychiolydd y Gogledd mewn cyfarfodydd rhanbarthol a chenedlaethol.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Arweinydd a'r swyddogion gan nodi fod pawb yn falch o weld rhai o'r prosiectau yn cychwyn ac yn dwyn ffrwyth. Nododd hefyd y bydd yn ddiddorol gweld pa

brosiectau newydd ddaw gerbron y Tim Rheoli Rhaglen yr wythnos nesaf, a mynegodd ei gobaith y bydd yna gynlluniau fydd o fudd i Wynedd, ac i Dde Meirionnydd.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau.

6. ADDYSG A'R GYMRAEG: GWELEDIGAETH NEWYDD AR GYFER CYFUNDREFN ADDYSG DROCHI TUAG AT 2032 A THU HWNT

Croesawyd yr Aelod Cabinet Addysg a swyddogion yr Adran Addysg i'r cyfarfod.

Cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet Addysg, ar gais y pwyllgor, yn cyflwyno gwybodaeth gefndirol am weledigaeth y gyfundrefn addysg drochi, ynghyd â darparu atebion i gwestiynau a dderbyniwyd ymlaen llaw gan y craffwyr ynglŷn â threfniadau'r ddarpariaeth addysg drochi yng Ngwynedd.

Gosododd yr Aelod Cabinet y cyd-destun gan nodi fod y ddau gynllun yn ardal Bangor, sef Prosiect Trochi Cyfnod Sylfaen Dalgylch Bangor a Phecyn Cefnogi Dysgwyr Blynyddoedd 5 a 6 i'w hannog i ddewis dilyn llwybr Addysg Gymraeg wrth drosglwyddo i'r Uwchradd yn nalgylch Bangor, yn ddarnau o waith pwysig a phellgyrhaeddol i blant yr ardal honno. Mynegodd ei hedmygedd o'r gwaith yn y canolfannau iaith, a diolchodd yn swyddogol i'r staff am y gwaith.

Dangoswyd fideo byr i'r aelodau yn rhoi blas o'r Cynllun ABERWLA.

Rhoddyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau.

Holwyd ar ba sail y daethpwyd i'r casgliad ei bod yn llesol i beidio trochi plant yn gynnar, ac awgrymwyd bod dod â'r plant sy'n cael eu trochi yn ôl i'r fam ysgol am ddiwrnod bob wythnos yn dadwneud y trochi sy'n digwydd yn y ganolfan iaith am y 4 diwrnod arall.

Mewn ymateb nodwyd:-

- Bod pennaeth ar y fideo ABERWLA yn sôn am fanteision amlwg cael y plant yn dychwelyd i'r fam ysgol am ddiwrnod yr wythnos.
- Bod y pandemig wedi amlygu pwysigrwydd lles, gan fod plant wedi bod am gyfnodau hir heb gael cymysgu â'u cyfoedion. Casglwyd y byddai'n syniad da i'r plant sy'n cael eu trochi gael y cyfle i ddal i fyny â'u cyfoedion yn yr ysgolion ar un diwrnod o'r wythnos, ac roedd y trochi'n digwydd mewn cyd-destun gwahanol i raddau yn y fam ysgol, a hynny wedyn yn gynyddol wrth i'r plentyn fynd drwy'r drefn.
- Bod penaethiaid uwchradd bellach yn adrodd ei bod yn haws perswadio rhieni i anfon eu plant i ganolfannau trochi oherwydd bod y plant hynny yn cadw rhywfaint o gyswllt hefo'u cyfoedion.
- Mai prosiect newydd yw'r 5ed diwrnod yn yr ysgol, ac yn ogystal â'r manteision yng nghyd-destun llesiant, bod yna fanteision addysgiadol hefyd.
- Bod y berthynas rhwng staff yr ysgolion a staff y canolfannau sy'n mynychu'r fam ysgol yn wythnosol wedi cryfhau ymhellach o ganlyniad i rannu arferion trochi, rhannu adnoddau a thrafod sut i oresgyn unrhyw heriau mae'r plant yn wynebu yn ôl yn yr ysgol.
- Bod yr ymweliadau â'r fam ysgol yn amrywio, gyda rhai athrawon yn dymuno i staff y ganolfan aros yn y dosbarth i gefnogi'r gweithgarwch. Roedd hynny'n annog trafodaeth ar gyrchu dulliau trochi effeithiol, ac roedd yna sefyllfaoedd hefyd lle mae plant yn derbyn sylw un i un, neu mewn grŵp bychan, a bod y plant eraill yn elwa o'r profiad hefyd.

- Er y manteision, y cydnabyddid bod yna heriau hefyd, ac wrth ddod i ddiwedd tymor cyntaf y drefn newydd, bwriedid casglu barn rhanddeiliaid, gan bwysu a mesur a gwerthuso'r drefn newydd, ac adolygu'r trefniadau os oes angen.
- Bod dau riant sydd wedi bod â phlant yn rhan o'r hen drefn drochi, yn ogystal â'r drefn newydd, yn canmol y drefn newydd yng nghyd-destun llesiant, gydag un fam yn sôn bod ei phlentyn yn datblygu hyder wrth ddod yn ôl at ei gyfoedion unwaith yr wythnos.
- Bod gan y plant sgaffaldiau a chefnogaeth yn yr uned, ond gan nad oedd hynny mor amlwg yn yr ysgol, roedd dychwelyd i'r ysgol yn rhoi'r cyfle iddynt ymarfer yr hyn maent wedi dysgu yn yr uned, heb y sgaffaldiau, ac yn gyfle hefyd i'r plant ddatblygu hyder ac annibyniaeth wrth ddod yn siaradwyr newydd.
- Bod y Gwasanaeth yn mesur cynnydd y plant yn y canolfannau, a bod bwriad hefyd i gymharu'r cynnydd dan y trefniant newydd 4 diwrnod yn erbyn y cynnydd blaenorol dan yr hen drefn 5 diwrnod.
- O ran y cwestiwn ynglŷn â phlant meithrin, bod ymchwil yn dangos, unwaith y bo unigolyn wedi sefydlu patrwm o gyfathrebu mewn un iaith, ei bod yn anodd iawn newid hynny wedyn. Roedd y dosbarthiadau cyfnod sylfaen yn trochi plant sy'n dod o gefndiroedd amlieithog, di-gymraeg, ac yn aml iawn plant heb iaith o gwbl. Gan hynny, roedd yna gyrch dulliau trochi yn digwydd, ac roedd y gyfundrefn wedi cynnal hyfforddiant i'r holl glystyrau o fewn Gwynedd, ar sail clwstwr unigol gyda staff y canolfannau.
- Y canolbwyntiwyd ar egwyddorion trochi effeithiol yn y cyfnod sylfaen yn benodol ac roedd dilyniant i'r hyfforddiant yma'n cael ei baratoi wrth i fwy a mwy o ddsbarthiadau traddodiadol Gymraeg gyda mwy o gymhlethdod yng nghyd-destun ieithyddol ddod i'r amlwg.
- Cynhaliwyd yr hyfforddiant ym mis Medi ar ddechrau'r flwyddyn addysgol a bwriedid ail-ymweld â'r sefyllfa a gweld sut mae pethau wedi mynd yn dilyn yr hyfforddiant hwnnw, gweld beth yw'r anghenion a theilwrio cyrsiau, yn y gobaith o ymestyn i ddsbarthiadau blwyddyn 3 hefyd fel rhan o hynny.

Awgrymwyd bod symud plant yn ôl i'r fam ysgol am 1 diwrnod yr wythnos yn creu heriau i'r ysgol, gan greu ffrydiau yn y dosbarth, sydd wedyn yn gallu effeithio ar arferiad y Gymraeg oddi fewn i'r dosbarth. Holwyd beth oedd y meini prawf o ran gallu athrawon yn y cyfnod sylfaen i drochi plant, a pha hyfforddiant oedd ar gael iddynt.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Na dderbynnid bod symud plant yn ôl i'r fam ysgol am 1 diwrnod yn creu ffrwd o fewn y dosbarthiadau, a bod yr athrawon a'r ysgolion yn canmol y drefn.
- Bod y trochi yn digwydd yn naturiol yn yr ysgolion i gyd, namyn un ysgol, drwy'r cyfnod sylfaen, a bod y plant yn cwblhau eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg ar ddiwedd eu cyfnod ym Mlwyddyn 2. Roedd deilliannau Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg yn dangos hynny, a rhaid cofio nad trochi yn y Gymraeg oedd unig swydd athro yn y blynyddoedd cynnar, a'u bod hefyd yn ymdrin â'r Cwricwlwm i Gymru ar draws ehangder y pynciau i gyd.
- Bod y trochi yn y prif lif yn digwydd yn barhaus drwy gydol y cyfnod sylfaen, a bod hyn yn galw am fuddsoddiad amser a buddsoddiad profiadau cyfoethog trawsgwricwlaidd fel bod y plant yn caffael y Gymraeg yn naturiol.
- Nad oedd y 10 wythnos yn y ganolfan iaith yn arfogi plant yn llwyr ar gyfer ymdopi â phob agwedd o'r cwricwlwm drwy gyfrwng y Gymraeg. Cychwyn y daith oedd hyn, ac roedd cyfrifoldeb ar y fam ysgol i ddatblygu ac ymestyn gallu a gafael y plentyn ar yr iaith.

- Bod pob athro yn yr ysgol yn athro iaith gan fod pob athro yn modelu iaith yn gyson, ac felly roedd pwyslais ar athrawon yn yr ysgolion cynradd i fod yn gwneud hynny, achos bod iaith y plant yn datblygu drwy wrando ac ymarfer yr iaith yn yr ysgol.
- Y credid bod y drefn newydd yn rhagori ar yr hen drefn o anfon plentyn i'r uned iaith am 10 wythnos lawn, gan fod yna bellach weithio mewn partneriaeth, datblygu perthynas a chydweithio gan fod gan bawb fewnbwn i ddatblygiad ieithyddol y plant.
- Bod y graddoli yma yn hwyluso'r daith ac yn arfogi'r plentyn i ddatblygu annibyniaeth a hyder, gan hefyd helpu'r athrawon i flaengynllunio a sicrhau bod y plentyn yn parhau ar y daith i gaffael iaith.
- Bod yr hyfforddiant a ddarperir i athrawon y cyfnod sylfaen ar ddulliau trochi yn effeithiol a llwyddiannus, ac wedi'i seilio ar gyfres o egwyddorion a gynhwyswyd mewn adroddiad gan Estyn ar sail tystiolaeth drwy Gymru gyfan. Crëwyd cyflwyniad penodol ar yr egwyddorion hynny, gan enghreifftio pob un ohonynt, e.e. sut mae gwneud hyn, beth ydi'r arfer gorau i atgyfnerthu patrwm, ayb.
- Bod Pennaeth Cyfundrefn Addysg Drochi Gwynedd yn aelod o rwydwaith trochi cenedlaethol a sefydlwyd yn ddiweddar gan Lywodraeth Cymru, ac sy'n gyfle i bawb sy'n ymwneud â throchi yn genedlaethol ddod at ei gilydd yn dymhorol i rannu arferion da.
- Na honnid bod y sefyllfa'n berffaith, a nodwyd bod yna lawer y gellid ei wneud i rymuso a gwella wrth wrando a rhannu arferion da, cynnal cyfarfodydd staff a chynllunio'n strategol.

Mynegwyd cefnogaeth i'r drefn o ddychwelyd i'r fam ysgol ar y 5ed diwrnod ar y sail bod yr athro dosbarth yn gallu asesu datblygiad y plentyn dros y cyfnod, a bod colli'r cyswllt gyda'r athro dosbarth am 10 wythnos yn anodd i'r plant. Credid hefyd bod y ffaith bod staff y ganolfan drochi yn dod i'r ysgol gyda'r plentyn ar y 5ed diwrnod yn gyfle i'r athrawon yn yr ysgol gael rhannu syniadau ac ymarfer da. Nodwyd hefyd, gan fod bron pob ysgol gynradd yng Ngwynedd yn gwbl Gymraeg, bod y trochi yn y cyfnod sylfaen yn digwydd yn hollol naturiol.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â sefyllfa Ysgol Ein Harglwyddes ym Mangor, eglurwyd bod yr ysgol honno yn y categori trosiannol. Buddsoddwyd adnodd ychwanegol yno er mwyn gloywi a datblygu'r iaith ymhellach a nodwyd bod yna weddnewid wedi bod yn yr ysgol o ganlyniad i hynny.

Ar bwynt o eglurder ynglŷn â'r cyfeiriad at y term 'ysgolion anstatudol' yn ail baragraff cymal 4.2 o'r adroddiad, cadarnhawyd fod hynny'n cyfeirio at ganllaw'r Llywodraeth, ac nid at Ysgol Ein Harglwyddes.

Mewn ymateb i sylw ynglŷn â'r cyfeiriad at newid delwedd a diwylliant Ysgol Ein Harglwyddes, nodwyd y derbynnid yn llwyr mai cyfrifoldeb Llywodraethwyr ac Ymddiriedolwyr yr Esgobaeth fyddai hynny.

Nododd aelod, er bod rhaid derbyn bod y ddelwedd a'r diwylliant am fod yn wahanol mewn ysgol Gatholig, nad oedd hynny'n golygu na allai'r ysgol symud i gyfeiriad bod yn fwy Cymraeg. Roedd gan Ysgol Santes Helen, Caernarfon ddelwedd a diwylliant Catholig, a hefyd yn defnyddio'r Gymraeg fel cyfrwng, ond pwysleiswyd bod rhaid bod yn sensitif wrth ddefnyddio'r math yma o dermau.

Nodwyd y derbynnid y sylw yn llwyr ac y byddai'r Gwasanaeth yn gweithredu ar hynny i'r dyfodol.

Nodwyd bod ABERWLA yn gynllun gwych a chyffrous iawn, a holwyd a oedd cyfle i ehangu'r dechnoleg realiti rhithwir i weddill y cwricwlwm, gan weithio gyda'r cwmni animeiddio i ddenu rhagor o fuddsoddiad.

Mewn ymateb, nodwyd y byddai hynny'n gallu bod yn wych mewn byd delfrydol. Credid mai'r hwyr-ddyfodiaid yng Ngwynedd oedd y plant cyntaf yn y byd i ddefnyddio'r math yma o dechnoleg i gaffael iaith, ac roedd Llywodraeth Cymru yn canmol yr hyn sy'n digwydd yng Ngwynedd.

Awgrymwyd mai'r ffordd orau o annog rhieni i ddewis addysg Gymraeg i'w plant yw drwy ofyn i rieni eraill, sydd eisoes wedi dewis y llwybr hwnnw i'w plant, i rannu ar fideo pam bod y penderfyniad wedi bod yn un da, yn hytrach na bod yr athrawon neu staff y Cyngor yn annog addysg Gymraeg.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Y cytunid nad mynnu a gosod safonau monitro di-ben-draw yw'r ffordd o ddwyn pobl i'r gorlan, ac mai dwyn perswâd ac amlygu manteision economaidd bod yn amlieithog yng Nghymru sy'n gweithio orau gyda phlant a'u rhieni.
- Ei bod yn dalcen caled argyhoeddi'r rhieni bod eu plant yn hyderus yn y Gymraeg a bod y Gwasanaeth yn gweithio gyda'r Nyth a Chwmni'r Fran Wen ym Mangor ar ddatblygu prosiect 2 flynedd, sy'n seiliedig ar waith ymchwil Schools Without Walls, lle mae'r un garfan o blant, yn ystod eu cyfnod ym mlynedd 5 a 6, yn caffael iaith drwy brofiadau cyfoethog creadigol.
- Y byddai'r Gwasanaeth yn rhannu gwybodaeth gyda'r rhieni am y datblygiad ac am y profiadau mae'r plant yn eu cael drwy gyfrwng y Gymraeg, ac yn ceisio dangos i'r rhieni pa mor hyderus yw eu plant i fod yn gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Fel rhan o'r cynllun, byddai cyfle hefyd i'r rhieni ddod i weld eu plant yn cynnal perfformiadau a chyflwyniadau yn hyderus drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Y gellid manteisio ar y cyfleoedd hynny i ddwyn perswâd ar y rhieni a byddai cael rhieni eraill yn rhannu eu profiad ar fideo yn rhywbeth gwerth chweil ac yn sicr o ddwyn perswâd a dylanwad.

Nodwyd:-

- Y pryderid ynghylch cadarnhau'r arferion ieithyddol yn gynnar, a bod cymal 4.2 o'r adroddiad yn cyfeirio at gynllun eithriadol yn y cyfnod sylfaen. Wrth i newidiadau demograffig fynd rhagddynt dros gyfnod o ddegawdau, yn amlwg byddai'n rhaid i'r gyfundrefn drochi ymaddasu i ddelio â hynny, a chredid y byddai'r math o gynllun sydd dan sylw yn berthnasol, neu'n mynd i fod yn berthnasol, mewn nifer o ysgolion drwy'r awdurdod ar hyn o bryd, ac yn y man.
- Y credid bod ffocws yr adroddiad yn ormodol ar y rhai hynny sy'n mynd drwy'r gyfundrefn drochi a'u rhieni, ac nad oes ystyriaeth i weddill y plant a'u rhieni.
- Bod cymal 3.2 yn sôn am ddarpariaeth addysg gyfunol, sy'n cael ei gydnabod fel arfer rhagorol gan Estyn, ond y pryderid bod peryg' o greu rhaniad anfwriadol rhwng byd digidol rhithiol Cymraeg a'r byd real Saesneg, hy mai'r Gymraeg fydd iaith y cyfrifiadur, ond mai'r Saesneg fydd iaith y buarth, yn groes i'r byd go iawn lle mae'r Gymraeg yn iaith normal ymwneud wyneb yn wyneb mewn cymdeithas a'r Saesneg yn iaith ymwneud â chyfryngau electronig a digidol.

Mewn ymateb i'r sylwadau, nodwyd:-

- Mai cynllun i ddatblygu iaith y gweithlu mewn sefyllfa unigryw yw Prosiect Trochi Cyfnod Sylfaen Dalgylch Bangor (cymal 4.2 o'r adroddiad), ac na fyddai ei angen mewn unrhyw sefyllfaoedd eraill, gan fod ein hathrawon ni yn siarad Cymraeg.

- Na chredid bod yr adroddiad yn rhoi lles un garfan o flaen carfan arall o gwbl, a bod y cyfan yn seiliedig ar les pawb.
- Na rennid y pryder ynglŷn â chreu rhaniad rhwng byd rhithwir yn y Gymraeg a'r byd go iawn, ac roedd yn ofynnol sicrhau addysg a chyfundrefn sy'n apelgar i blant yr unfed ganrif ar hugain.
- Ei bod yn hynod bwysig sicrhau ewyllys da rhieni di-gymraeg gan fod hynny yn newid bywydau.
- Bod rhoi'r cyfle i blant ymarfer eu Cymraeg mewn man rhithiol diogel, cyn camu i'r byd go iawn, yn rhywbeth gwerthfawr iawn.
- O ran y sefyllfa ym Mangor, efallai bod yna fwy o ysgolion angen y gefnogaeth a'r ddarpariaeth, a bod Tîm y Gymraeg yn edrych ac yn dadansoddi data o ran hyder iaith plant yn gyson, ac yn adnabod ysgolion sydd, efallai, angen cefnogaeth ychwanegol.
- Ar wahân i Ysgol Ein Harglwyddes, bod yna 3 ysgol arall yn ardal Bangor yn derbyn cefnogaeth hefyd, a hynny ar sail y dadansoddiad o'r data o ran hyder y plant mewn trafodaethau hefo'r ysgolion.
- Y ceisid trochi blynyddoedd 2 i 9, cynnig cefnogaeth ôl-ofal i'r plant ar y dyddiau pontio a hyfforddi athrawon. Nid oedd gan y Gwasanaeth y capasiti i wneud llawer mwy na hynny, ac er y gellid trochi plant meithrin, ni chredid y byddai unrhyw un yn argymhell dod â phlant bychan cyfnod sylfaen i uned drochi, gan eu bod yn ddiogel yn eu hysgolion ac yn cael eu trochi yn y cyfnod sylfaen ym mhob ysgol gynradd.

Mynegwyd y farn bod y cynllun newydd yn rhagori ar yr hen gynllun mewn nifer o ffyrdd, h.y. trochi mwy o blant, darpariaeth gyfoethocach a mwy diddorol, mwy o leoliadau, gwell trefn llywodraethiant, creu cysondeb a mwy o ystyriaethau i anghenion ehangach y plentyn sy'n cael ei addysgu. Er hynny, roedd yr hen drefn yn effeithiol am allbynnu plant oedd yn gallu mynd i'r prif lif a chael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Ni welid o'r adroddiad bod yna unrhyw beth yn y ddarpariaeth newydd fyddai'n ei gwneud yn llai tebygol bod y drefn newydd am fod yn llwyddiannus, ond holwyd a oedd gennym ffordd o fesur bod y drefn newydd o leiaf gystal â'r hen un.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod yna fesurau pendant yn y drefn herio perfformiad mewnol ynglŷn â llwyddiant y drefn. Byddai'n bosib, maes o law, cymharu'r deiliant hefo'r deilliannau o dan yr hen drefn, ond cytunid bod y drefn newydd yn fwy cyfoes a pherthnasol i fywydau plant heddiw.
- Bod cynnydd y plant yn cael ei fesur ar hyn o bryd ar sail lefelau'r Cwricwlwm Cenedlaethol, ond wrth gwrs yn trosglwyddo i fod yn mesur o ran cam cynnydd 1 a cham cynnydd 2.
- Yr edrychid ar ddatblygiad ieithyddol rhyngpersonol, megis hyder y plant wrth ddefnyddio'r iaith yn gymdeithasol o ran cyfathrebu, yn ogystal â chynnal asesiad cwricwlaidd, h.y. o ran sut mae'r plant yn ymdopi â'r cwricwlwm o ran terminoleg pwnc yn yr uwchradd, ac ati.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â hyblygrwydd y drefn newydd o ran derbyn plant, nodwyd:-

- Bod yr hyblygrwydd yn dal i fodoli, er bod y drefn yn fwy ffurfiol yn amlwg. Rhennid dyddiadau'r cwrs a ffurflen gyfeirio gyda'r penaethiaid cynradd ac uwchradd yn dymhorol, cyn i'r fforwm mynediad ystyried a blaenoriaethu plant. Pwysleisiwyd nad oedd yr un plentyn wedi'i wrthod.
- Bod mwy o alw yn nhymor yr Hydref gan fod yna fwy o hwyr-ddyfodiaid yn cyrraedd yn ystod yr haf, ond ar adegau llai prysur cynigid lle ar y cwrs i blant nad ydynt yn hwyr-ddyfodiad, ond sy'n dymuno gloywi ac adennill hyder yn yr iaith.

- Edrychid hefyd ar sefydlu cyrsiau byr ar gyfer gloywi ac ad-ennill hyder yn ystod pythefnos olaf tymor yr haf (gan y bydd y cwrs arferol 10 wythnos wedi gorffen erbyn hynny) ac yn ystod mis Medi (cyn i'r cwrs 10 wythnos gychwyn ddechrau Hydref) ynghyd â chysiau 5 wythnos ar gyfer plant sydd angen hwb ychwanegol.

Nodwyd, er bod pob athro yn athro iaith, waeth pa bwnc mae'n dysgu, nad yw pob athro yn athro trochi, a bod angen sgiliau arbennig i ddysgu iaith i blentyn. Holwyd a geisiwyd barn athrawon trochi arloesol am gyfoesi a moderneiddio'r ddarpariaeth. Holwyd hefyd sut mae'r Gwasanaeth yn marchnata'r cynllun ac yn ei werthu i rieni. Nodwyd ymhellach ei bod yn ymddangos bod y gefnogaeth i'r dysgwyr yn ôl yn y fam ysgol ar y 5ed diwrnod yn anghyson, ac nad oedd yr un sgaffaldiau cefnogaeth yn yr ysgol o ran trochi a chaffael iaith. Yn hytrach na threulio 4 diwrnod yn y ganolfan iaith ac un diwrnod yn ôl yn yr ysgol dros gyfnod o 10 wythnos, holwyd oni fyddai'n well i'r plant gael trochi dwys a llai yn y ganolfan iaith am 5 diwrnod dros 7 wythnos dyweder, gan y byddai hynny'n llai dryslyd i'r disgybl.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod y drefn newydd yn weithredol ers tymor yn unig, a bod y Gwasanaeth yn dal i edrych ar y ddarpariaeth. Fodd bynnag, ni chredid bod yna unrhyw dystiolaeth o gwbl bod yna unrhyw beth yn anfodhaol.
- Er yn derbyn bod yna wahanol farn ymysg yr aelodau, bod y rhanddeiliaid, yn blant, rhieni ac athrawon yn canmol y drefn newydd 4 diwrnod. Roedd yn hollbwysig i'r plant gael y cyswllt gyda'r fam ysgol a'u cyfoedion, a chredid bod hynny'n gorchfygu unrhyw ddadl ynglŷn â'u cadw mewn canolfan am 5 diwrnod.
- Bod Gwenan Ellis Jones (Cydllynydd Siarter Iaith Gymraeg Ysgolion Cynradd Gwynedd ac Ynys Môn) yn cydweithio â'r Gwasanaeth ar egwyddorion trochi, ac y byddai'r Gwasanaeth yn gwerthfawrogi sgwrs gydag arbenigwyr eraill tebyg, a chael eu mewnbwn.
- O ran marchnata, darparwyd pamffledi, llythyr a chyflwyniad i'r ysgolion eu rhannu gyda'r rhieni, ac roedd bwriad i ymestyn y ddarpariaeth, drwy greu fideo, sy'n cyfleu'r gyfundrefn ar ei newydd wedd.
- O ran y sylw ynglŷn ag anghysondeb y gefnogaeth yn yr ysgolion ar y 5ed diwrnod, bod y sefyllfa'n amrywio o ysgol i ysgol yn ôl beth mae'r ysgolion hynny yn ystyried fyddai'r gefnogaeth orau i'r plentyn. Nid oedd hyn yn digwydd ar hap - roedd wedi'i flaengynllunio yn fwriadus, ac yn digwydd mewn ymgynghoriad â staff y canolfannau iaith.

Gofynnwyd am ragor o wybodaeth ynglŷn â sut mae'r Gwasanaeth yn darbwyllo rhieni i ddewis llwybr addysg Gymraeg i'w plant wrth drosglwyddo i'r uwchradd yn nalgylch Bangor (cymal 4.3 o'r adroddiad) ac amcan y cyrsiau byr sy'n pontio rhwng y cynradd a'r uwchradd (cymal 5.1).

Mewn ymateb, nodwyd:-

- O ran darbwyllo rhieni, yn ogystal â'r cydweithio gyda'r Nyth a Chwmni'r Fran Wen, y sefydlwyd perthynas gyda Thîm Hunaniaith, sydd eisoes yn gweithio yn yr ardal, a chynhaliwyd cyfarfodydd, e.e. yn y ganolfan yn Ysgol Tryfan ar gyfer rhieni plant sy'n mynychu'r ganolfan.
- Y gobeithid ymestyn hyn a chreu cyswllt cryf gyda'r ysgolion cynradd yn y dalgylch drwy gydweithio gyda'r staff a Chwmni'r Fran Wen.
- Bod y Gwasanaeth hefyd yn gweithio hefo Sbarduno, ac yn datblygu cyfleoedd gwyddonol i'r plant. Cynhaliwyd gweithdai eisoes ar gyfer pob plentyn blwyddyn 5 a 6 ym Mangor er mwyn datblygu hyder y plant yn y Gymraeg yn drawsgwricwlaidd, yn enwedig yn y gwyddorau, a chafwyd adborth cadarnhaol iawn i hynny.

- Y cynhaliwyd gweithdy Chwarae yn Gymraeg gyda'r Urdd, gan ddefnyddio Grant Trochi Hwyr Llywodraeth Cymru i hyfforddi plant blynyddoedd 5 a 6 ym Mangor a Thywyn i ddatblygu prosiect chwarae gyda'r plant ieuengach yn yr ysgolion.
- Drwy gydweithio agos gyda'r ysgolion a thrwy hyrwyddo'r prosiectau, gobeithid gallu dangos i rieni bod gan eu plant y gallu a'r hyder i ddilyn llwybr addysg Gymraeg. Gobeithid dangos i'r rhieni hefyd bod yna gefnogaeth drochi bellach ar gael i'w plant os ydynt yn dewis y llwybr cyfrwng Cymraeg, ac roedd y ganolfan iaith yn Ysgol Tryfan yn mynd i fod yn adnodd gwerthfawr ar gyfer hynny.

Nodwyd bod yr ystadegau niferoedd plant sy'n mynd i loywi iaith (cymal 3.6 o'r adroddiad) mewn canrannau, a holwyd beth oedd yr union ffigyrau. Mewn ymateb, nodwyd bod 73 o'r dysgwyr wedi mynychu'r unedau iaith yn Nhymor yr Haf 2022, 65 yn Nhymor yr Hydref 2022 a 53 yn Nhymor y Gwanwyn 2023.

Awgrymwyd nad oedd yna gysondeb yn strwythur staffio'r gwahanol ganolfannau iaith, a bod yna lai o staff arbenigol yn y canolfannau nag yn y gorffennol. Pryderid bod y penderfyniadau staffio yn doriadau cyllidol, yn hytrach nag yn rhywbeth sydd o fudd, nid yn unig i'r plant sy'n cael eu trochi, ond i'r plant eraill hefyd. Ychwanegwyd na welid tystiolaeth glir o adroddiadau sy'n adrodd bod y drefn yn llwyddiannus, a phryderid bod ansawdd y gwasanaeth mewn peryg' o lithro.

Mewn ymateb, eglurwyd:-

- Nad oedd y penderfyniadau staffio yn benderfyniadau cyllidol, ac na dderbynnid y ddadl bod raid cael 2 athro mewn un ganolfan.
- Bod y gweithlu'n hyblyg a'r system yn hyblyg i fynd i le mae'r galw fwyaf.
- O ran y gweithlu, bod y strwythur newydd yn darparu pennaeth a dirprwy i'r gyfundrefn, ynghyd ag athrawes a chymhorthydd lefel 4 ymhob canolfan, a bod y cymorthyddion hefyd wedi'u trochi yn yr egwyddorion.
- O dan yr hen drefn, roedd y staff yn ynysig iawn, ond o dan y gyfundrefn newydd roedd yna un strwythur, arweiniad clir, rhaglen waith, cyfle i rannu arferion da ac i ymgymryd â datblygiad proffesiynol parhaus.
- Bod staff y canolfannau yn gweithredu fel ysgol bellach, gyda chynllun strategol a chynllun gwella yn eu lle, a bod yna gamau gweithredu pendant er mwyn sicrhau ein bod yn cyflwyno'r dulliau trochi mwyaf effeithiol yn y gyfundrefn.
- Nad oedd y gwasanaeth wedi crebachu, a bod gennym bellach fwy o ganolfannau, sy'n gwasanaethu mwy o blant. Hefyd, o ganlyniad i adolygu'r drefn, roedd bellach yn bosib' rhedeg system drochi yn ystod 3 tymor y flwyddyn, lle nad oedd hynny'n bosib' yn y trydydd tymor yn y gorffennol.

Nodwyd yr edrychid ymlaen at weld y ganolfan yn Nhywyn yn agor yn fuan.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau.

7. CYNLLUNIO'R GWEITHLU

Croesawyd yr Aelod Cabinet Cefnogaeth Gorfforaethol a swyddogion yr Adran Cefnogaeth Gorfforaethol i'r cyfarfod.

Gosododd yr Aelod Cabinet y cyd-destun a rhoddodd y Rheolwr Gwasanaethau Ymgynghorol Adnoddau Dynol grynodedb o gynnwys yr adroddiad oedd yn rhoi trosolwg o sefyllfa'r Cyngor mewn perthynas â recriwtio a chadw staff, yn cyfeirio at yr heriau dros y misoedd diwethaf a'r camau sydd eisoes yn cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r sefyllfa, ac yn rhoi trosolwg o amcanion hirdymor y Cyngor ar gyfer cynllunio'r gweithlu.

Rhodddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau.

Holwyd a roddid blaenoriaeth i lenwi swyddi statudol dros swyddi eraill. Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod yna elfen o flaenoriaethu yn sicr, a bod honno'n drafodaeth gyson rhwng y Gwasanaeth Adnoddau Dynol a'r adran sy'n cyflogi.
- Na chredid mai pris y farchnad yw'r ateb i bob problem, ond byddai cost yn dod yn rhan anochel o hynny os oes yna nifer o swyddi statudol i'w llenwi.

Nododd yr aelod ei fod yn derbyn bod y sefyllfa'n anodd, ond bod methu cyflogi, e.e. swyddogion gorfodaeth, yn arwain at sefyllfa lle mae'r gwaith yn ôl-gronni dros gyfnod o amser.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod adnabod y swyddi blaenoriaeth hefyd yn gweithio drwodd i'r Rhaglen Prentisiaethau, sy'n edrych ar ble mae'r bylchau wedi bod, ac yn annog prentisiaid yn y meysydd hynny i'r dyfodol.

Nodwyd bod yr adroddiad yn un cryno, i bwrpas a gonest, sy'n dangos yn glir lle mae'r diffyg. Gofynnwyd am enghreifftiau o ddulliau creadigol o ddenu gweithwyr, gwybodaeth ynglŷn â faint o brentisiaid sydd wedi aros gyda Chyngor Gwynedd, a beth sydd wedi gweithio, a ddim wedi gweithio, o ran y Cynllun Profiadau Gwaith.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- O ran beth sydd wedi gweithio, a ddim wedi gweithio, mai'r hen ffordd o weithio oedd meddwl bod un ateb yn ateb pob cwestiwn a bod un dull yn gallu taclo pob problem. Sylweddolwyd bellach bod angen cyfathrebu gyda gwahanol gynulleidfaedd mewn ffyrdd gwahanol, e.e. mwy fyth o ddefnydd o gyfryngau cymdeithasol gyda rhai carfanau, a mwy o ddefnydd o recriwtio'n lleol neu o ddefnyddio'r wefan gyda charfanau eraill.
- Bod y Cyngor yn datblygu gwefan recriwtio newydd ar hyn o bryd, a bod yna dipyn mwy o esblygiad yng nghynnwys y wefan yna na'r hyn sydd yna ar hyn o bryd, gyda'r bwriad o ddwyn ar brofiadau staff presennol, a cheisio defnyddio eu profiadau hwy fel dull o werthu'r Cyngor.
- O ran y Cynllun Profiadau Gwaith, mai'r bwriad oedd ceisio agor llygaid plant a phobl ifanc i'r hyn sydd gan y Cyngor i'w gynnig fel cyflogwr, a rhoi profiadau gwerth chweil i unigolion.
- Bod yna lawer o waith ymateb a dysgu am wahanol ddulliau oherwydd bod pob cyflogwr yn chwilio am yr ateb gorau ar y pryd.
- Bod y gwahanol gynlluniau prentisiaethau a hyfforddeion yn sicr yn gynlluniau creadigol, a bod llawer o gefnogaeth yn cael ei roi i'r unigolion sydd ar y cynlluniau hynny er mwyn iddyn nhw fedru datblygu'n llawn yn eu rolau a datblygu gyrfaoedd gyda'r Cyngor.

Awgrymwyd bod cyfle gwych i werthu Gwynedd yn yr Eisteddfod Genedlaethol ym Moduan, ac y cymerid y byddai yna wybodaeth ynglŷn â'r cyfleoedd sydd ar gael ar stondin y Cyngor, ynghyd â phosteri wrth y fynedfa i'r Maes, yn y maes parcio ac ym Maes B i godi delwedd Gwynedd fel lle da i fyw a gweithio.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Y cytunid bod yr Eisteddfod Genedlaethol yn gyfle euraidd i werthu Gwynedd, a bod marchnata, a defnyddio technegau gwahanol o farchnata, yn gwbl allweddol.

- Y byddai'r wefan recriwtio newydd wedi'i lansio cyn yr Eisteddfod.
- Bod 80 o bobl ifanc wedi bod yn bresennol mewn ffair swyddi hynod o lwyddiannus yn ddiweddar iawn, a bwriedid trefnu rhagor o ddiwyddiadau tebyg ledled y sir.

Nodwyd bod gan y Cyngor gynlluniau clodwiw o ran recriwtio, ac ati, ond holwyd a oedd yna gynllun strategol ar gyfer caffael swyddi sy'n cydlynu hyn i gyd gyda data, ac yn monitro faint sy'n cael swyddi, ayb, a bod yna ymgysylltu gyda'r ysgolion ar lefel micro.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Mai dyma bwrpas y prosiect yn y pen draw, sef sicrhau strategaeth hirdymor sy'n dwyn yr holl elfennau yma ynghyd, ac sy'n amlygu'r amcanion ar gyfer y 5-10 mlynedd nesaf ar sail yr ymchwil y cyfeirir ato drwy'r adroddiad o ran beth fydd yr anghenion o ran sgiliau a gwybodaeth i'r dyfodol.
- Bod yna lawer o waith da yn mynd rhagddo i gyfathrebu hefo plant trwy gyfrwng rhai o'r cynlluniau yma, ac un rhan bwysig o hyn i gyd oedd datblygu'r marchnata fel bod gennym bwyntiau gwerthu da i'w harddangos i blant. Roedd yr iaith yn bwynt gwerthu da, ac roedd angen defnyddio hynny i wneud yn siŵr bod pobl yn dewis dod i weithio i Gyngor Gwynedd a byw yn lleol.

Mewn ymateb, nododd yr aelod mai'r cynllun hwn oedd dyfodol y Cyngor, a dyfodol cadw ieuencid yn y sir, a phetai'r cyllid ar ei gyfer yn heriol, bod angen clustnodi arian penodol i'r diben hwn.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod y cynllun strategol yn brosiect blaenoriaeth o fewn Cynllun y Cyngor, ac y byddai yn y cynllun newydd hefyd.
- Ein bod bellach wedi dod i ddiwedd y cylch presennol o gyllido'r Cynllun Prentisiaethau a Chynllun Yfory, a bod bwriad i gyflwyno cais yn yr hydref ar gyfer ariannu'r cylch nesaf.

Mewn ymateb i gwestiwn, cadarnhawyd bod y Gwasanaeth yn ymgysylltu gyda'r colegau, yn ogystal â'r ysgolion, ac yn targedu myfyrwyr gyda deunydd marchnata, ac ati.

Nodwyd bod cyfweiliadau gadael yn bwysig er mwyn deall pam bod pobl yn dewis gadael y Cyngor, ond awgrymwyd bod hynny'n rhy hwyr o ran y gweithwyr sy'n gadael, a holwyd a oedd yna drefniadau sy'n caniatáu i unigolion rannu gofidiau, ayb, yn ystod eu cyflogaeth.

Mewn ymateb, nodwyd yr anogid aelodau staff a rheolwyr i gynnal trafodaethau agored, gonest a phreifat yn gyson. Deellid bod staff a rheolwyr nifer o adrannau yn cynnal sgysiau 1 i 1 o leiaf yn fisol, gyda chyfle am sgwrs cwbl anffurfiol ar unrhyw adeg, ac roedd hynny'n caniatáu i reolwyr ymateb i bryderon mewn pryd.

Nodwyd y gallai disgwyliadau Cyngor Gwynedd o ran sgiliau iaith ei gwneud yn fwy heriol recriwtio staff, ac awgrymwyd y byddai cyswllt gyda'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol o gymorth yn hyn o beth.

Mewn ymateb, nodwyd mai dyma lle'r oedd y prosiect hwn yn mynd nesaf, a bod angen meithrin cysylltiadau gyda sefydliadau megis y Coleg Cymraeg Cenedlaethol gan fod y dechnoleg bellach yn cynnig i ni farchnad lafur y tu hwnt i ffiniau Gwynedd, Môn a Chonwy.

Holwyd a yw'n hysbys lle o fewn y Cyngor mae prinder staff yn cael yr ardrawiad mwyaf ar y gwasanaeth, ac oes gennym ni strategaeth i ymateb i hynny.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Nad y broblem recriwtio oedd yn bennaf gyfrifol am unrhyw broblemau parhad gwasanaeth, a bod problem absenoldebau yn ffactor o ran hynny.
- Mewn rhai gwasanaethau, bod gennym drosolwg da ynglŷn â beth ydi'r lefel absenoldeb a'r lefel o ddiffyg penodi. Weithiau, roedd y ddau beth yn taro, ac weithiau roedd yr elfen absenoldeb yn cael mwy o effaith.
- Bod hynny'n rhan o'r gwaith sy'n cael ei wneud er mwyn sicrhau bod y prosiectau yma'n cyd-blethu, bod y drefn recriwtio yn cadw golwg ar beth ydi'r diffyg absenoldeb, ac oes yna berthynas rhwng y ddau beth.
- Y gallai trosiant fod yn rhywbeth iach gan nad oedd pob swydd yn addas i bawb, a gellid denu gweithlu newydd sydd â lefel uwch o frwdfrydedd am y swydd.

Canmolwyd y Cynllun Yfory ar y sail ei fod yn fuddsoddiad gwych i ddenu pobl ifanc yn ôl i Wynedd i gael profiad gwaith.

Tynnwyd sylw at y ffaith bod yna nifer o swyddi gwag yn yr Adran Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC. Nodwyd hefyd y deallid bod rhai cwmnïau preifat yn talu cyflogau uwch na'r Cyngor, a holwyd oedd perygl ein bod yn buddsoddi mewn gweithwyr sy'n gadael y Cyngor yn fuan ar ôl derbyn hyfforddiant / gwahanol drwyddedau ayb.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Fel rhan o'r cytundeb hyfforddi, bod disgwyl i unrhyw un sy'n rhan o'r Cynllun Yfory aros gyda'r Cyngor am gyfnod penodol ar ôl cymhwyso, fel bod y Cyngor hefyd yn cael gwerth am arian o'r buddsoddiad.
- Nad oedd cytundeb o'r fath yn bodoli yng nghyswllt gweithwyr eraill y Cyngor, ond roedd pecyn cyflogaeth y Cyngor yn cynnwys 28 o fuddiannau gwahanol, gan gynnwys cynllun pensiwn, ac roedd gwaith yn digwydd yn barhaus i dynnu sylw gweithwyr at yr holl fuddiannau sydd ar gael o weithio i Gyngor Gwynedd.

Awgrymwyd bod peryg' nad yw cynnal cyfweiliad gadael gyda chyn-reolwr llinell y gweithiwr yn rhoi'r darlun cyflawni i ni, a holwyd oedd modd gwneud hynny'n gwbl annibynnol drwy'r Gwasanaeth Adnoddau Dynol.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Bod rhaid i'r drefn fod yn opsiynol, ond y gallai gweithwyr sy'n gadael y Cyngor lenwi holiadur, neu gael cyfweiliad gadael.
- Bod opsiwn i'r gweithiwr gael cyfweiliad gydag aelod o'r Tim Adnoddau Dynol, sydd â mynediad i'r data sy'n deillio o'r drafodaeth i fedru cynnal trafodaeth gyda phenaethiaid adran ynghylch unrhyw beth sy'n dod i'r amlwg.

Awgrymwyd, yn ddarostyngedig i adnoddau, y gallai'r Tim Adnoddau Dynol gynnal fforymau bychain anffurfiol gyda grwpiau o'r gweithlu rheng-flaen i drafod y boddhad mae swyddogion yn cael o'u gwaith, ac unrhyw broblemau sy'n codi, fel bod perthynas yn cael ei datblygu dros amser lle mae pobl yn teimlo'n gyffyrddus ynglŷn â rhoi barn onest am y gwaith.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Y croesawid y syniad ac y byddai'r Rheolwr yn ei drafod gyda'r Tîm.
- Bod aelodau'r Tîm yn ymweld â thimau rheng flaen, mewn cartrefi preswyl, er enghraifft, ac er bod rheini'n sgysiau gyda'r timau rheoli'n bennaf, bod cyfle hefyd am sgysiau gyda'r staff.
- Bod modd hefyd i'r staff ddod i gysylltiad â'r gwasanaeth drwy'r swyddogion undeb, sy'n gweithio'n agos gyda staff y gwasanaethau rheng-flaen.

- Fel rhan o brosiect blaenoriaeth arall, bod bwriad i ymgysylltu gyda'r staff drwy holiadur ynglŷn â'u llesiant cyffredinol, a byddai hynny'n amlygu lle mae unrhyw broblemau.
- Bod gan y Cyngor dîm sy'n codi ymwybyddiaeth staff rheng-flaen ynglŷn â'r buddiannau sydd ar gael, gan gynnwys yr holl agweddau o ran iechyd, llesiant a llesiant ariannol y gweithlu.

Nodwyd ei bod yn bwysig gwybod a yw'r oddeutu 1,600 o weithwyr y Cyngor sydd yn y bandiau oedran 55-64 a 65+ yn staff sydd ar gyflog lefel isel, neu'n staff ar gyflog lefel uwch, oherwydd y gallai'r Cyngor wynebu problem ddifrifol os yw'r mwyafrif ohonynt ar gyflog uwch ac yn penderfynu ymddeol gan eu bod yn gwybod y byddent yn derbyn pensiwn hael gan y Cyngor.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Mae'n debyg bod y gweithwyr yn y bandiau 55+ yn gyfuniad o weithwyr ar gyflog lefel uwch a gweithwyr ar gyflog lefel is, a bod rhaid paratoi ar gyfer y dydd pan fyddwn yn colli'r sgiliau, y profiad a'r arbenigedd yna.
- Ei bod yn deg dweud, mae'n debyg, bod staff yn y sector gofal oedolion yn dueddol o fod yn hŷn yn gyffredinol, a bod hynny'n bwydo i mewn i'r broblem recriwtio sydd yn y maes hwnnw'n barod.

Nodwyd, er bod yr adroddiad yn cyfeirio at ddenu a chadw staff, ein bod yn gwneud yn gwbl groes i hynny cyn belled ag y mae gofawyr cartref yn y cwestiwn, gan nad ydynt yn gwybod a fydd eu swyddi gyda'r Cyngor am flynyddoedd i ddod, neu ydi'r Cyngor am allanoli'r gwasanaethau i gyd i gwmnïau preifat.

Mewn ymateb, nodwyd ei bod yn anodd iawn ateb y pwynt penodol yma, ond bod hyn yn rhan o waith y Tîm Prosiect Gofal Cartref.

Pwysleisiwyd pwysigrwydd medru denu a chadw'r staff hynny sydd ar gyflogau lefel is. I amlygu'r pwynt, awgrymwyd, petai gweithiwr ar lefel cyflog uwch yn cymryd cyfnod o wyliau, na fyddai'r cyhoedd yn sylwi, ond petai gweithiwr ar lefel cyflog is yn cymryd amser i ffwrdd, a neb yn cymryd ei le, y byddai hynny'n cael effaith aruthrol ar y cyhoedd.

Nodwyd bod y broblem recriwtio yn llawer ehangach na'r hyn sy'n cael ei nodi yn yr adroddiad gan fod yna brinder staff addysg yn gyffredinol ar draws y sir hefyd, gan gynnwys cymorthyddion a chymorthyddion mewn ysgolion anghenion arbennig. Gan hynny, roedd angen i'r Cyngor edrych ar yr holl fater yn ei gyfanrwydd o ran sut i ddenu a gwobrwyo staff ar y lefel cyflog is sy'n rhoi gwasanaeth amhrisiadwy i'r Cyngor.

Holwyd a oedd ffigurau ar gael o ran faint o bobl a lwyddwyd i'w recriwtio, sy'n byw ymhell o Wynedd, ond yn gweithio o bell, ynghyd â faint o staff y Cyngor sydd wedi derbyn swyddi mewn rhannau eraill o'r wlad, tra'n parhau i fyw yng Ngwynedd.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Nad oedd yna ddata meintiol ar gael i ateb y cwestiwn yn anffodus, ond bod yna staff sydd wedi manteisio ar y ffordd hybrid o weithio, ynghyd â staff sydd ddim yn byw yn agos i Wynedd rhagor, ond yn dal i weithio'n effeithiol i'r Cyngor.
- Bod y gallu i weithio o bell yn gweithio o blaid y Cyngor o ran denu staff newydd, yn ogystal â chadw staff presennol, ond o bosib' hefyd bod y Cyngor wedi colli rhai staff sydd wedi mynd i weithio'n rhithiol i gyrff ymhell o'r sir oherwydd bod y cyflog, o bosib', yn uwch.

- O bosib' y gellid comisiynu darn o waith penodol i edrych ar hyn, ond ar hyn o bryd, o brofiad yr Adran Cefnogaeth Gorfforaethol yn benodol, credid ein bod yn elwa, yn hytrach nag yn dioddef, o'r sefyllfa.

Holwyd a fu cynnydd yn y trafodaethau ynglŷn â phecynnu swyddi rhan-amser mewn gwahanol adrannau er mwyn gallu cynnig un swydd lawn-amser.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Y ceisid cysylltu gwahanol rannau o'r gweithlu gyda'i gilydd, yn benodol o ran cymorthyddion addysg a gofalwyr, fel bod modd i ddeilydd y swydd weithio fel cymhorthydd yn ystod y tymor ysgol, ac fel gofalwr yn ystod y gwyliau.
- Y ceisiwyd cymryd camau i adeiladu ar hyn mewn un ardal benodol o'r sir, ond nad oedd y gwaith wedi dwyn ffrwyth hyd yma.
- O bosib' bod pobl ychydig o ofn newid, neu fod rhai timau ofn colli pobl i faes arall o fewn y Cyngor os yw'r cynllun yn mynd yn ei flaen, ac felly roedd rhagor o waith i'w gwblhau i geisio cael y maen i'r wal.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â lle mae'r Cyngor yn hysbysebu swyddi, nodwyd:-

- Bod mwy a mwy o ddefnydd yn cael ei wneud o gyfryngau cymdeithasol. Roedd yna wefannau da iawn yn y Gymraeg bellach, megis Lleol.cymru a Swyddle ac roedd Golwg 360 hefyd yn gyfrwng da ar gyfer hysbysebu yn y Gymraeg.
- O safbwynt creadigrwydd, efallai bod angen edrych am ffyrdd gwahanol eto, ac efallai bod modd cydweithio gyda'r aelodau yn lleol mewn ardaloedd penodol mewn ymdrech i recriwtio mewn rhai meysydd.
- Ei bod yn bwysig defnyddio rhwydweithiau arbenigol a phroffesiynol hefyd, megis LinkedIn, ar gyfer rhai swyddi penodol.
- Bod pob swydd yn cael ei hysbysebu ar wefan y Cyngor.

Nodwyd yr arferai swydd cymhorthydd addysg fod yn swydd oedd yn talu'n dda, a bod ysgolion wedi colli cymorthyddion proffesiynol sydd wedi mynd i weithio i sefydliadau eraill am ddwbl y cyflog. Nodwyd hefyd, o ran delwedd y Cyngor, bod tueddiad i feddwl bod angen gradd a bod yn ddisbarth canol i fynd i weithio i'r Cyngor, a holwyd sut y gellid gwerthu'r Cyngor i bobl ifanc dosbarth gwaith yn ein hardaloedd difreintiedig, ac nid y swyddi cyflog isel yn unig.

Mewn ymateb, nodwyd:-

- Y llwyr dderbynnid y gallai'r Cyngor greu'r math yna o ddelwedd, ond bod angen i'r gweithlu adlewyrchu'r gymdeithas rydym yn byw ynddi, a'r llysgenhadon gorau, yn hyn o beth, yw'r staff sy'n gweithio i ni. O'u cefnogi hwy a'u harfogi â'r wybodaeth a'r sgiliau, gallent fod y deunydd marchnata gorau yn ein cymunedau.
- Bod gan y Cyngor berthynas agos â chymunedau'r sir drwy'r ysgolion, ayb, a'i bod yn wych bod cymaint o bobl ifanc wedi dod i'r Ffair Swyddi yn ddiweddar.
- Bod gan y swyddogion gyfrifoldeb i werthu pob swydd sy'n cael ei hysbysebu, i ddisgrifio'r cyfle mewn ffordd mae pobl yn ddeall, ac i beidio rhoi teitlau annelwig i swyddi.

Holwyd a oedd defnydd yn cael ei wneud o algorithmau i hysbysebu ar Facebook neu Instagram er mwyn targedu pobl yn benodol.

Mewn ymateb, eglurwyd bod y Cyngor wedi gwneud hynny mewn amgylchiadau penodol ble ystyriwyd y byddai talu ychydig mwy er mwyn manteisio ar algorithm penodol yn rhoi gwerth am arian, ond nad oedd hynny'n digwydd yn rheolaidd.

Awgrymwyd bod y cyfnod Mai/Mehefin yn adeg dda i ddenu pobl ifanc i ddod i weithio i'r Cyngor, wrth iddynt adael yr ysgol a'r colegau, a gofynnwyd a fyddai'n bosib rhoi post ar Instagram gyda linc i swyddi'r Cyngor er mwyn targedu pobl ifanc yn benodol.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau.

8. CYFARFODYDD HERIO PERFFORMIAD CYLLID

Cyflwynwyd – adroddiad yr Ymgynghorydd Craffu yn gwahodd y pwyllgor i enwebu cynrychiolydd i fynychu cyfarfodydd herio perfformiad yr Adran Gyllid yn lle'r Cynghorydd Elin Hywel, oedd wedi sefyll i lawr o fod yn aelod o'r pwyllgor.

Cynigiwyd enw'r Cynghorydd Paul Rowlinson. Nododd y Cynghorydd Paul Rowlinson y byddai'n fodlon cael ei enwebu, cyn belled â bod y pwyllgor yn enwebu cynrychiolydd arall i fynychu cyfarfodydd herio perfformiad yr Adran Cefnogaeth Gorfforaethol yn ei le.

Gan fod sawl aelod wedi gadael y cyfarfod, ac eraill yn absennol, awgrymwyd cysylltu â holl aelodau'r pwyllgor yn dilyn y cyfarfod i holi am gynrychiolydd i fynychu cyfarfodydd herio perfformiad yr Adran Cefnogaeth Gorfforaethol, ac enwebu'r aelod hwnnw yn ffurfiol yn y cyfarfod nesaf.

PENDERFYNWYD enwebu'r Cynghorydd Paul Rowlinson i fynychu cyfarfodydd herio perfformiad yr Adran Gyllid, a chysylltu â holl aelodau'r pwyllgor i holi am gynrychiolydd i fynychu cyfarfodydd herio perfformiad yr Adran Cefnogaeth Gorfforaethol yn lle'r Cynghorydd Paul Rowlinson.

Ar ddiwedd ei chyfnod yn y gadair, diolchodd y Cynghorydd Beth Lawton i'r holl aelodau am eu cydweithrediad dros y 2 flynedd ddiwethaf.

Diolchodd yr Is-gadeirydd, y Cynghorydd Cai Larsen, i'r Cadeirydd am gadeirio'r cyfarfodydd mewn ffordd mor gadarnhaol ac adeiladol, a diolchodd y Cadeirydd i'r Is-gadeirydd am bob cefnogaeth.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30 y.b. a daeth i ben am 3.20 y.h.

CADEIRYDD